# Varlık Felsefesi · Kavram Kartları

Ad Soyad: .....
Sınıf / No: .....

## Varlık felsefesi

Konusu varlığın kendisi olan; varlığın özelliklerini, ne olduğunu ve var olma biçimlerini inceleyerek varlığın doğasına dair evrensel açıklamalara ulaşmaya çalışan felsefe disiplinidir.

İlgili düşünür: Aristoteles (ilk konu)

Örnek: Sorusu: Sayılar da masalar gibi var mıdır?

## Ontoloji

Sözcük anlamı "varlık bilimi" olan, varlıkların özelliklerini, türlerini ve birbirleriyle ilişkilerini inceleyen alandır; varlık felsefesinin öteki adıdır.

## Metafizik

Varlığın ve gerçekliğin en temel ilkelerini inceleyen, kapsamı tarih içinde değişen felsefe disiplinidir.

Örnek: Sorusu: Evrenin bir başlangıcı var mıdır? (deneyle kesin doğrulanamaz)

## Varlık

Somut ve soyut var olan her şeydir.

Örnek: Bir kaya da, bir sayı da, bir hatıra da varlıktır.

felsefesinifi.com

## Fenomen

Dış dünyadaki nesne ve olayların insan bilincinde beliren hâlleridir.

İlgili düşünür: Husserl

Örnek: Rayların uzakta birleşiyormuş gibi görünmesi

## İdea

Yalnızca düşünme aracılığıyla kavranabilen asıl gerçekliktir.

İlgili düşünür: Platon

Örnek: Hiçbir çizimin tam yakalayamadığı kusursuz daire

# Varlık Felsefesi · Kavram Kartları

## Madde

Uzayda yer kaplayan, ağırlığı ve kütlesi olan fiziksel varlıktır.

Örnek: Bir kum tanesi de bir dağ da yer kaplar, kütlesi vardır.

## Oluş

Bir şeyin meydana gelme sürecidir.

Örnek: Tohumun ağaca dönüşmesi

## Öz

Bir varlığın kimliğini belirleyen, değişmeyen karakteristik özellikleridir.

Örnek: Üçgeni üçgen yapan üç kenarı olmasıdır; rengi değil.

## Töz

Başka bir şeye bağlı olmadan varlığını sürdüren temel varlıktır.

İlgili düşünür: Descartes (ruh ve beden iki tözdür)

felsefesinifi.com

## Varoluş

Bir varlığın kendini gerçekleştirmesi ve özünü ortaya koymasıdır.

İlgili düşünür: Sartre

Örnek: Bir insanın seçimleriyle kendini ortaya koyması

## Arkhe

İlk filozofların doğada değişen varlıkların ötesinde aradığı, değişmeyen öz ya da ana maddedir.

İlgili düşünür: Thales, Anaksimandros, Anaksimenes, Herakleitos, Demokritos

Örnek: Thales'te su, Anaksimenes'te hava

# Varlık Felsefesi · Kavram Kartları

## Nihilizm

Genel anlamda her tür görüşe, değere ve düzene karşı çıkan anlayıştır; varlık felsefesinde tözsel anlamda varlığın var olmadığını savunur.

İlgili düşünür: Gorgias

## Realizm

Varlığın var olduğunu savunan felsefi görüştür.

İlgili düşünür: Aristoteles

## Form

Aristoteles'e göre varlığın özü olan, değişmeyen ve ancak akılla kavranabilen ögedir.

İlgili düşünür: Aristoteles

Örnek: Bütün ağaçlara "ağaç" dememizi sağlayan ortak öz

## İdealizm

Gerçekliğin maddi değil zihinsel (akılsal) olduğunu savunan anlayıştır.

İlgili düşünür: Platon, İbni Sina, Hegel

## Zorunlu varlık

İbni Sina'ya göre varlığı kendinden olan, ezelî-ebedî, bir ve mükemmel varlıktır; Tanrı'dır.

İlgili düşünür: İbni Sina

## Mümkün varlık

İbni Sina'ya göre varlığı olasılık dâhilinde olan, değişen, var olan ve yok olan varlıktır.

İlgili düşünür: İbni Sina

Örnek: Bir ağaç var ama olmayabilirdi de.

felsefesinifi.com

# Varlık Felsefesi · Kavram Kartları

## Tin

Hegel'e göre asıl gerçeklik olan; düşünsel, bir, ezelî ve ebedî olan ve değişerek varlıklar dünyasını meydana getiren ilkedir.

İlgili düşünür: Hegel

## Diyalektik

Her durumun (tez) karşıtını (antitez) içinde taşıdığı, ikisinin çatışmasından yeni bir durumun (sentez) doğduğu ve bunun sürekli tekrarlandığı değişim sürecidir.

İlgili düşünür: Hegel, Marx

Örnek: tez · antitez · sentez

## Materyalizm

Maddi varlıkların gerçek olduğunu, madde olmayanın gerçek olmadığını savunan yaklaşımdır.

İlgili düşünür: Demokritos, Hobbes, De La Mettrie, Marx

## Atom

Demokritos'a göre bütün varlıkları oluşturan, bölünmez ve değişmez maddi parçacıktır.

İlgili düşünür: Demokritos

## Düalizm

İkicilik anlamına gelen, varlığın hem maddi hem maddi olmayan iki unsurdan meydana geldiğini savunan görüştür.

İlgili düşünür: Descartes

## Oluş felsefesi

Evrendeki varlıkların değişmez olduğu anlayışını eleştiren, var olan her şeyin sürekli bir değişim ve oluş hâlinde olduğunu savunan yaklaşımdır.

İlgili düşünür: Herakleitos, Whitehead

felsefesinifi.com

# Varlık Felsefesi · Kavram Kartları

## Logos

Herakleitos'a göre varlıkların değişimini düzenleyen, kendisi değişmeyen ilkedir.

İlgili düşünür: Herakleitos

## Fenomenoloji

Asıl varlıkların fenomenler olduğunu savunan, insanın deneyimlerini ve bilinç durumlarını inceleyerek varlığın özüne ulaşılabileceğini iddia eden yaklaşımdır.

İlgili düşünür: Husserl

## Paranteze alma

Husserl'e göre özün bilgisine ulaşmak için varlığa ait birtakım niteliklerin bir kenara bırakılarak varlıktan soyutlanmasıdır.

İlgili düşünür: Husserl

Örnek: Bir elmayı incelerken "en sevdiğim meyve" yargısını bir kenara bırakmak

## Metin inceleme

Felsefi bir metnin kavramları, problemleri, argümanları ve bu argümanların gerekçeleri belirlenerek eleştirel olarak değerlendirilmesidir.

Örnek: kavram · problem · argüman · gerekçe · değerlendirme

## Varoluşçuluk

İnsanın varoluşunu, yaşam biçimlerini ve süreçlerini anlamaya odaklanan; özgürlük, sorumluluk ve varoluşsal kaygıları temel konu edinen düşünce akımıdır.

İlgili düşünür: Sartre

Örnek: "Varoluş özden önce gelir." (Jean-Paul Sartre, Varoluşçuluk, 1946)

felsefesinifi.com